

..ספר הזהב של גידעון

מי מריבה

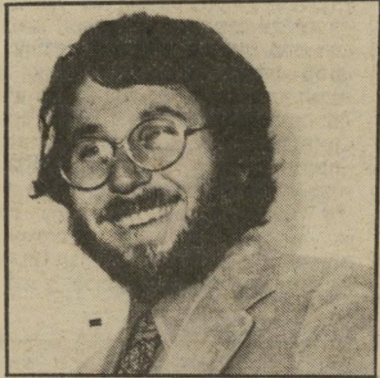
עופרת * אפלפלד כתחליף לעמוס עוז

ו/או א"ב יהושע * האם אהרון

מגד מתעלל בחיים גורי?

המרצה לתולדות-האמנות גידעון עופרת, לוקה במחלתם של מרצי-אמנות רבים ורוצה למצוא עצמו במעמד של אוצר לאמנות באחד המוסיאונים. ועד שיימצא לו מסיאן כלשהו, עושה עופרת חאלטרות מזדמנות באוצרות במקומות בהם אין צורך באוצרים. חאלטרות מזדמנות שכונות היתה לו במישכן נשיאי ישראל, שם התקין בחודש שעבר תערוכה תחת הכותרת דמות החלוץ באמנות ישראל, לבקשתה של רעיית הנשיא, אופירה נבון.

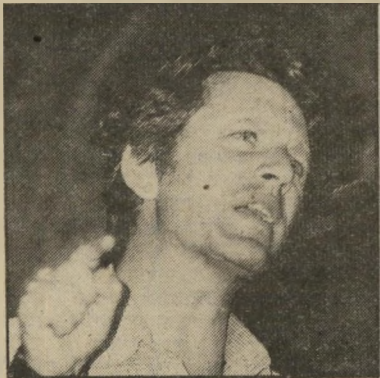
אם להתעלם מהעובדה, שתערוכה זו ראוייה לתואר התערוכה התלויה באופן הרע ביותר לשנת 1982, בשל צפיפות הרע וריבוי המוצגים, הרי שקיים בה גידעון צורך כלשהו, שלא כאן המקום להתייחס אליו. אלא שאת עיני המבקרים בתערוכה זה, מנקר מוצג אחד, המעיד על אי-שיקול דעתו של עופרת. המוצג הוא תערוכה דת-הרשמה לספר הזהב של קרן קיימת לישראל, שעופרת מציגו כמעשה אמנות. אך מבין מאות אלפי תעודות-ההרשמה הוא בחר תעודה, המוקדשת לגידעון בן רחל החיים פרידלנדר, תל-אביב, בהגישו למצג זה, ר' חשן תשי"ט - 18.10.1958 "שגר" שם על-ידי, "ידידי הוריו בלשכת 'הירם' בתל-אביב. לכל מי שאינו יודע, אותו גידעון בן רחל חיים פרידלנדר אינו אלא גידעון עופרת. כתוב שורות אלה, יכול היה להשאיל לגידעון עופרת-פרידלנדר תעודת-הרשמה לספר-הזהב, שתאריכה הוא עשרות שנים קודם לשנת תשי"ט (1958)

מרצה עופרת
בן רחל חיים פרידלנדר

שהיא שנת חלוציות ידועה. בעצם תליית תעודת הרשמתו לספר-הזהב, המעיט עופרת מערכה של תערוכות דמות החלוץ באמנות ישראל וערכו כאוצר בעל סיכויים לעתיד.

במחרת של הסופר אהרון אפלפלד כחתן פרס ישראל לשנת תשמ"ג, על "תרוכמו המקורית לפיפורת העברית" (כמאמר חברי ועדת-השופטים) אינה מחמיאה לספרות העברית, לפרס-ישראל, ובוודאי שלא לחבר-השופטים. לא שאהרון אפלפלד הוא סופר גרוע, אלא שבסדר התרומה ה"מקורית לפיפורת העברית קודמים לו חצרי תריסר סופרים שכל אחד, מסיבה אחרת, לא זכה בפרס. קודמים לאפלפלד, מבין ה"סופרים בני-דורו, סופרים כעמוס עוז, א"ב יהושע ויצחק בן-נר, שתורומתם המקורית לפיפורת העברית עולה עשרת מונים על תרומתו של אפלפלד. לשלושת סופרים אלה קודמים בגיל ובמעמד סופרי רים כיהושע (ע"ר קטומה) ברי-יוסף פינחס (החיים כמשל) שדה ובנימין תמוז (לגבי חלק מיצירותיו, אלא שחבר-השופטים, שכלל את הפרופ' גרשון שקד (י"ר), הפרופ' ישראל לוזן, הפרופ' יהודה פרידלנדר הדי"ר משה גילברט - ידעו גם ידעו מה פרצופה של ישראל, שנת 1983, ארבעתם גם ידעו שאסור להעניק פרס ישראל ל"שמאלנים" כעוז ויהושע, ל"מרד בגל" כבן-נר, למורד ותיק כ"ר-יוסף, השנוא על קהילת הסופרים. לניצני שיאן פרונוצרי כשדה וליורד-למחצה כתי מוז. בקצב הזה, יזכה בפרס ישראל לספ-

סופר עוז
עונש השמאלנות

פרות, שנת תשמ"ד מחבר רבי-המכר אבשלום קור, קור לחי.

לפני כמה שנים שחט המבקר הדי"ר מירון כשרה, את העיתונאי-סופר אהרון מגד, על כלל יצירתו הספרותית בכתב-העת עכשיו. החדש, החזיר מגד למירון ברומן תחת הכותרת הגמל ודבשת הזהב, שבו הוציא מגד את מרתו על ביקורת הספרות בישראל, שהצליחה להסליד בשנים האחרונות את מגד על ציבור הקוראים, ובצדק. אלא, שלצורך מיתקפתו, שספק אם הקיזה טיפת דם אחת מגופו של מבקר ספרות כלשהו במדינה, כולל מירון, התעלל אהרון מגד בחבר-רועט במשך שנים רבות, מאז ימי הפלמ"ח, המשורר והעיתונאי הירושלמי חיים גורי. את המפתח להתעללות זו חשף המבקר יורם ברנובסקי ברשימה תחת הכותרת גמלים, לסאות וארנבים - בקריית 190 שנותיה הקדיש לסיפורו של מגד, שראה אור, בספריה לעם של עט. עובד. ברנובסקי מגלה, ברמו עבה, כי הפרופסור ש"ן, גיבורו של מגד, הינו חיים גורי, וזאת מבלי לנקוב בשמו, אלא בהדבקת תארים, וכך כתב ברנובסקי: "הפך אהרון מגד את המשורר-העיתונאי הירושלמי שאני חרש עליו, והוא אבי אבות התנפים והסחלנים בכתביה העברית בת ימינו... המיר את 'האלימות הטובה' של הירושלמי האידילי במאלי מות רעה של התל-אביבי עשוק-הילדות. החליף את לבי-הזהב של המשורר והקשקשן הירושלמי בכליות החולות, הרעיות, של המבקר התל-אביבי. כן, אני כימקט במח: פתח תי את חידת ש"ן... לבי, לבי על חיים גורי, שזכה לדברים שכאלה מחבר לעט של שנים כה רבות. גורי ראו לחברים טובים מאהרון מגד.

ריו בדימויים בעלי רקע מדעי מובהק, משורר שכימעט אינו מוכר בישראל). חרוזים מפורזים במינים בעלי נטייה לספר סיפור.

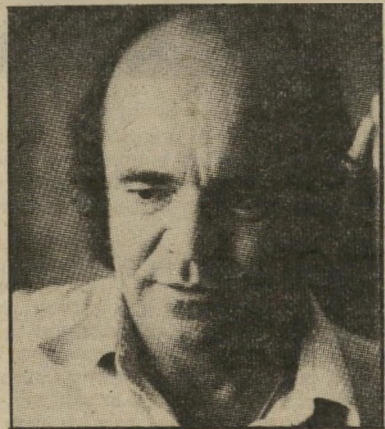
בולט בחרוזיו של טריינין - שמשוררים נים, במינטי משוררים בתל-אביב, מכ-נים את תוצרות חרוזיו בכינוי טרייניונים - שכאישי-מדע הוא משקיע זמן רב בק-ריאת שירת ארצות אחרות. תוך שהוא דואג עד מהרה, להביא את הגירסה הע-ברית שלו לאותם שירים. אינו יודע מה כינוי מכוונה מעשה שכה בקהילת אנשי-המדע, אך בשירה יש לזה כינוי, שמטב לא להעלותו על הנייר.

כל נסיונותיו המדעיים-שיטתיים של טריינין להפוך את חרוזיו לשירה אינם עולים בידו, וכבר בשיר-הכותרת, שהוא שיר-הפתחה, הוא מלאה את הקורא בשיר-רות כמו: "כשי מצרכב יוצאת בצמה הרוסית / טראם אשרי תימות לאיפה את הנה, / כה לאט היא תמזת, ואיזה זימום..." והקורא שלא נרדם בשיר הפי-תחה, ממשיך ליום-הולדתו של המשורר, כמסופר בשיר יום הולדתו, והמדען-חרוזן, שנוול בתל-אביב בשנת 1928, מבשר ל-קוראיו: "גולדתי כיום ולנמיון הקרש..." אכן, לידה בת-ימול שאפילו אינה הופכת את טריינין לגנוסטטר ספרותי. בשירים אחר-ים, כותב טריינין על "ניח שנים" ו"יש שנים", והקורא היה מסתקרן לראות אותו עורך את רישומי המעבדה שלו באותיות, במקום במיספרים.

מהצ'חו מירוסלאב הולוב, מעניק טריי-נין בביטחון לקוראי חרוזיו תוונים מד-עים, כמו "נאיזמטריה אקלידיית... מד-אור... מטרחק... מלקלה אחת, מלקלה אחרת... טבלה מחזורית... אטומים... שיי-מר ההומר... שימר האגריה... אמרי-פיה... הצפחות טעויות..." ועוד כהנה ו-כהנה, מפרי-מעבדתו המטמיעה את שירת משוררים אחרים לחומר חרוזי חדש, ש-עליו חתום המדען טריינין.

טריינין משרבט את חרוזיו תחת רועם של שתי תגליות גדולות של חייו, האחת ירושלים והשנייה אמריקה. בראשונה מד-גים טריינין כיצד לא לכתוב שירים על ירושלים ("ירושלים כורת מתולעים ישי-שים נבלעים בחורים... ראש העיר כנייה-גום הפריח / רשאים תן בערתגת...").

תגלית אמריקה של טריינין נראית כמ-סע שדוף בעקבות יותר מדי משוררים א-מריקאים בני-זמננו, שבו נראו עקבותיו הגדולות של וולף וילפמן, שטריינין הכניס יותר מדי מלחיו לחרוזיו. אמנם יש לכבד את תשוקתו של טריינין המדען, להעביר את עיתות הפנאי שלו בחיבור חריזה אך למעיון בשירה זו, אין אשליה של שירת אמת. כל שמדובר לעין, הוא הדימוי האמיתי היחיד שבסיפורו זה, ובו כותב טריינין: "אני יושב במעבדה. על הקור / מגד בפכלה המחזורית / האמרי-מיס כמחוי כתחברים / מסתדרים נפרדים חוזרים..." או במילים אחרות אני יושב

מדען טריינין
מניין נחלתו את השיר ?

וכותב חזרו. על הדף מנגד שירה של אחר-ים החרוזים נכנסים למוחי, מסתדרים נפרדים וחוזרים.

אין דבר עצוב יותר בשירה הישראלית, בארשית 1983, מאשר לקרוא חרוזים של אבנר טריינין, שהם עיבר לחרוזים של ישראל אליר, שהם עיבר לחרוזים

לאחרון עמודיו של הספר. אם הסרט ש-נעשה לפי הספר היה מרתק, הרי שהספר מרתק עשרת מונים, ומומלץ לקרוא הע-בר, בשל איכותו והן בגלל תרגומו הקולח והמרתק מפורטוגזית. מעשה ידיה של מרים טבעזן.

שירה

הטריינין

כימעט בכל תרבות ישנה גלריה של דמויות הנמצאות במרכז התרבות או ב-שוליה, שעיקר חייהן נעוץ מחוץ לחיי-הספרות, המשמשת להם כעיסוק לשעות הפנאי. זה קרוב לשלושים שנה סובב אבנר טריינין, פרופסור לכימיה פיסי-קאלית מסביב לעשייה השירית בישראל, וחוסף מעת לעת ניתוי אבק כוכבי-שירה,

מי

לאהוב גבר

בימים אלה ראה אור בתרגום לעברית סיפרה של אלכסנדרה פני אין לאהוב גבר, שהוא החצוץ העולם האחר הנגדי לתנועה לשיחורו האשה, ששיגתה בשנים האחרונות את האיוון העדין שבין יחסי האשה והגבר.

אין לאהוב גבר חושף את הצורך של הגברים הרוב וברגישות, שאינו פחות מזה של הנשים. ספר זה חושף מערכת מור-כתב של תחושות, שיש בכוחה להביא לכדי אונן שיויון נוסף במיטה. בין שני המינים, באמצעות של חומר מדעי ברוק, שאלונים, ראיונות, ומסקנות מדעי-יות.

המחברת בוחנת את ההבדלים שבהנתי-גות המינית בין גברים ונשים, מעט על פחיו המין של הגברים, על התוקפנות, על הרגישות המינית, העצבנות, הבילוש הדרימני במיטה, הקלילות שבדיבור על המין ועוד נושאים, שאם אסור, או לא נעים לדבר עליהם, ניתן לקרוא אודותם באיך לאהוב גבר.

הספר, הכתוב בקלילות, מעניק פניני-חוכמה כמו: "אל תצטי להשיר את מני-צוריק ולהיתר אשה תאונתית ומשנה-רדת בן לילה... רוב האבניקאים עושים אהבה כאילו היו משתתפים במרוץ... נשים רבות ודאי אינן יודעות זאת, אבל גברים רוצים לעתים קרובות שישלטו בהם... ועוד כהנה וכהנה.

סיפרה של אלכסנדרה פני הוא עוד אחד מאותם ספרים המורידים את פרופיל-הסתר של המין, והופכים אותו לגלוי, כגדרש בתקופה שבה דועכים גליה הצעקניים של מהפכת שיחורו האשה, שתרמה את שלה לשינויים העוברים על עולמנו. הספר מומ-לץ לכל מי שמוכן לשפר את הבנת עול-מו המיני.

* אלכסנדרה פני - איך לאהוב גבר; עברית: צילה אלעזר; הוצאת ארז; 114 עמודים (כריכה רכה).

שבועותם הוא מזין את חרוזיו. טריינין, שהוא אחיו של אלוף אברשה סמיר, מי-רסם באחרונה קובץ שירים תחת הכותרת המתאימה לקט שיכחרי שהרי, "לקט שיי-כחה ופאה, סתמ הפקר ופמרין מן המטי-שר" (רשי" ג, נטי" מ"ז).

חרוזיו של אבנר טריינין הם בכחיתג הכלאה בלתי-מתאחה של שורות משירי יהודה עמיחי עם שורות ודימויים פרי-עטו של המשורר הצ'כי מירוסלאב הוי-לוב (שהוא עצמו מדען, המאכלס את שיי-

* אבנר טריינין - לקט שיכחה; הוי-צאת הקיבוץ המאוחד; 62 עמודים (כרי-כה רכה).

של אורציון ברטנא (שם אמיתי) שהם עיבוד לעוד חצי תריסר חרוזים שכולם גיוזים מהעיון השירי ששמו ין - עמי-